

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาและวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาทะระหว่างนักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง กับนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาไทย โดยใช้วิธีวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาทะ ที่ปรับปรุงมาจากวิธีวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาทะของแฟลน เดอร์ส เพื่อหาทางในการปรับปรุงการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนการนิเทศการสอนภาษาไทย กิจกรรมร่วมทางวาทะที่ต้องการศึกษาและเปรียบเทียบได้แก่

๑. อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดของนักศึกษาฝึกสอนกับการใช้เวลาพูดของนักเรียน
๒. อัตราส่วนระหว่างการให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนพูดเป็นหมู่
๓. อัตราส่วนระหว่างการให้นักเรียนอ่านเป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนอ่านเป็นหมู่
๔. อัตราส่วนระหว่างการกระตุ้นกับการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน
๕. อัตราส่วนระหว่างการพูดริเริ่มของนักเรียนกับเวลาที่นักเรียนใช้พูดทั้งหมด
๖. อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาบรรยายกับการใช้เวลาพูดทั้งหมดของนักศึกษาฝึกสอน
๗. อัตราส่วนระหว่างการใช้อิทธิพลทางอ้อมกับการใช้อิทธิพลทางตรงของนักศึกษาฝึกสอน

ฝึกสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร เป็นนักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูนครสวรรค์ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ที่ออกฝึกสอนวิชาภาษาไทย จำนวน ๕๐ คน ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์ ๑๐ โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาจา ที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากแบบวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาจาของแฟลน เดอร์ส ซึ่งจำแนกพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็น ๑๐ ประเภท ๑๔ ลักษณะ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ฝึกบันทึกและวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน ตามแบบของแฟลน เดอร์สจากเทป จนหาความเที่ยงของการจำแนกพฤติกรรมการสอนได้ .๙๐ และได้ออกฝึกบันทึกและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่โรงเรียนวัดฉิมพลีบางโทน ต.นครสวรรค์ตก อ.เมือง จ.นครสวรรค์ เป็นเวลา ๖ คาบ ได้ค่าความเที่ยงของการวิเคราะห์พฤติกรรม .๘๕ แล้วจึงได้ออกสังเกตบันทึกและวิเคราะห์การสอนภาษาไทยของนักศึกษาฝึกสอน วิทยาลัยครูนครสวรรค์ คนละ ๑ ครั้ง ครั้งละประมาณ ๓๐-๔๕ นาที ได้ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์มีความถี่รวม ๔๐, ๔๘๓ ครั้ง และความถี่เฉลี่ยของการเรียนการสอนในแต่ละห้องเรียนเท่ากับ ๘๑๔ ครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำรหัสที่ได้จากการบันทึกการสังเกตการสอนมาหาความถี่ของพฤติกรรมแต่ละประเภท โดยเขียนลงในตารางวิเคราะห์ แล้วเปลี่ยนความถี่นั้นเป็นค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมแต่ละประเภทของนักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลในรูปอัตราส่วน ๗ ประเภท และเปรียบเทียบความแตกต่างด้านชั้นเรียนของอัตราส่วน จากการหาค่า H จาก Kruskal-Wallis One-Way Analysis of Variance by Ranks เพื่อหาว่าชั้นเรียนต่างกัน จะมีผลทำให้พฤติกรรมการเรียนการสอนระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

ผลการวิจัย

๑. นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาพูดร้อยละ ๕๓.๕๖ และเป็นการสอนเน้นเนื้อหาร้อยละ ๓๔.๑๘ นักเรียนใช้เวลาพูดร้อยละ ๓๑.๕๑ นอกนั้นเป็นเวลากการเงียบและุ่นวายสับสนร้อยละ ๑๔.๘๓ แยกเป็นการเงียบอย่างมีวัตถุประสงค์ร้อยละ๑๑.๓๖ และการเงียบอย่างไม่มีวัตถุประสงค์ร้อยละ ๓.๕๗ เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดของนักศึกษาฝึกสอนกับการใช้เวลาพูดของนักเรียนจะได้เท่ากับ ๑.๗๑
๒. นักศึกษาฝึกสอนใช้อธิพลงทางอ้อมและอิธิพลงทางตรงในการสอนร้อยละ ๒๐.๕๙ และ ๓๒.๙๗ ตามลำดับ
๓. นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาในการบรรยายมากที่สุด จากพฤติกรรมทางวาจาทั้งหมดของนักศึกษาฝึกสอน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๗ ของเวลาทั้งหมด
๔. นักศึกษาฝึกสอนนำความคิดเห็นหรือคำตอบของนักเรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนน้อยมาก (พฤติกรรมประเภท ๓-๓) ซึ่งมีเพียงร้อยละ .๓๑ ของเวลาทั้งหมด
๕. นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยในห้องเรียนบ้างพอสมควร (พฤติกรรมช่อง ๖-๖, ๖-๗, ๗-๖, และ ๗-๗) คิดเป็นร้อยละ ๗.๔๒ ของเวลาทั้งหมด
๖. ถ้าเปรียบเทียบเฉพาะเวลาที่ใช้ในการพูด จะเห็นได้ว่า นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาในการพูดคิดเป็นร้อยละ ๖๒.๙๕ และนักเรียนใช้เวลาในการพูดคิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐๕
๗. พฤติกรรมที่เกิดมากที่สุดจากพฤติกรรมทั้ง ๑๐ ประเภท คือ พฤติกรรมประเภทที่ ๕ ได้แก่การบรรยายของครู คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๗ ของเวลาทั้งหมด ในขณะที่พฤติกรรมประเภทที่ ๑ ซึ่งได้แก่การยอมรับความรู้สึกของนักเรียน มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ .๑๔ ของเวลาทั้งหมด
๘. พฤติกรรมที่เกิดต่อเนื่องกันนานเกิน ๓ วินาทีบ่อยครั้ง มี ๙ ลักษณะคือ พฤติกรรมที่ปรากฏในช่อง ๔-๘, ๔-๕, ๘-๘, ๕-๘, ๘-๘, ๖-๖, ๘-๘, ๑๐-๑๐, ๕-๕ ตามลำดับจากน้อยไปหามาก จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่เกิดติดต่อกันมากที่สุดคือการบรรยายของครู (พฤติกรรมช่อง ๕-๕) คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๓ รองลงมาได้แก่ การเงียบอย่างมีวัตถุประสงค์ (พฤติกรรมช่อง ๑๐-๑๐) คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๓ และการให้นักเรียนอ่านเป็นรายบุคคล

(พฤติกรรมช่อง ๘-๘) คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๐ ของเวลาทั้งหมด

๘. นักเรียนใช้เวลาพูดคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๑ โดยใช้เวลาพูดเป็นรายบุคคลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๑ และใช้เวลาพูดแสดงความคิดเห็นริเริ่มน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๕ ของเวลาทั้งหมด เมื่อคิดเป็นอัตราส่วนระหว่างเวลาที่นักเรียนพูดทั้งหมดกับเวลาที่นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นริเริ่ม ได้เท่ากับ ๐.๐๐๔

๑๐. ค่าเฉลี่ยของกิจกรรมร่วมทางวาจา ในการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ๑ คน ประมาณ ๘๑๙ ครั้ง นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาในการพูดมากที่สุด ๔๓๙ ครั้ง จำแนกได้ดังนี้คือ พูดยอมรับความรู้สึกของนักเรียน ๑ ครั้ง พูดชมเชยสนับสนุนให้กำลังใจนักเรียน ๔๖ ครั้ง พูดยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ ๖ ครั้ง เป็นการถาม ๑๑๖ ครั้ง เป็นการบรรยาย ๑๖๕ ครั้ง การให้แนวทางหรือออกคำสั่ง ๕๑ ครั้ง และเป็นการวิจารณ์หรือใช้อำนาจของครู ๑๔ ครั้ง ส่วนนักเรียนใช้เวลาพูดรวม ๒๕๘ ครั้ง แยกออกเป็นการพูดเป็นรายบุคคล ๗๕ ครั้ง การพูดพร้อมกัน ๕๐ ครั้ง การอ่านเป็นรายบุคคล ๗๗ ครั้ง การอ่านเป็นหมู่ ๕๑ ครั้ง และเป็นการพูดริเริ่มเพียง ๑ ครั้ง นอกนั้นเป็นการเจียบอย่างมีวัตถุประสงค์ ๔๓ ครั้ง และเป็นการเจียบอย่างไม่มีวัตถุประสงค์ ๒๔ ครั้ง

๑๑. อัตราส่วนระหว่างการให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนพูดเป็นหมู่ เท่ากับ ๐.๖๑

๑๒. อัตราส่วนระหว่างการให้นักเรียนอ่านเป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนอ่านเป็นหมู่ เท่ากับ ๐.๖๐

๑๓. อัตราส่วนระหว่างการกระตุ้นกับการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน เท่ากับ ๐.๓๓

๑๔. อัตราส่วนระหว่างการบรรยายกับการใช้เวลาพูดทั้งหมดของนักศึกษาฝึกสอน เท่ากับ ๐.๓๗

๑๕. อัตราส่วนระหว่างการใช้อธิพผลทางอ้อมกับการใช้อธิพผลทางตรงของนักศึกษาฝึกสอน เท่ากับ ๐.๓๘

๑๖. ระดับชั้นเรียนต่างกันไม่ทำให้อัตราส่วนระหว่างกิจกรรมร่วมทางวาจา ต่อไปนี้

แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

๑๖.๑ อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดของนักศึกษาฝึกสอน กับ การใช้เวลาพูดของนักเรียน

๑๖.๒ อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลานักเรียนพูด เป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนพูดเป็นหมู่

๑๖.๓ อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลานักเรียนอ่าน เป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนอ่านเป็นหมู่

๑๖.๔ อัตราส่วนระหว่างการกระตุ้นกับการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน

๑๖.๕ อัตราส่วนระหว่างการพูดริเริ่มของนักเรียนกับ เวลาที่นักเรียนใช้พูดทั้งหมด

๑๖.๖ อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาบรรยายกับการใช้เวลาพูดทั้งหมดของนักศึกษาฝึกสอน

๑๖.๗ อัตราส่วนระหว่างการใช้อิทธิพลทางอ้อมกับการใช้อิทธิพลทางตรงของนักศึกษาฝึกสอน

๑๗. อัตราส่วนระหว่างการใช้อิทธิพลทางอ้อมกับการใช้อิทธิพลทางตรง ตอบสนองการพูดของนักเรียน เท่ากับ .๕๗

๑๘. นักเรียนพูดตอบสนองหลังจากที่นักศึกษาฝึกสอนพูด คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๔ และนักเรียนพูดตอบคำถามเป็นหมู่ (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๔ รองลงมาได้แก่นักเรียนพูดตอบคำถามเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๔ ของเวลาทั้งหมด

๑๙. นักเรียนพูดต่อเนื่องกัน ร้อยละ ๑๘.๖๘ และอ่านเป็นรายบุคคลติดต่อกันคิดเป็นร้อยละ ๘.๑๐

๒๐. ในการตอบคำถามนักศึกษาฝึกสอนของนักเรียน ร้อยละ ๘.๕๘ เป็นการตอบคำถามในแนวแคบเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๗

๒๑. การเรียบอย่างมีวัตถุประสงค์ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๖ และการเรียบอย่างไม่มีวัตถุประสงค์ คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๗ อัตราส่วนระหว่างการเรียบอย่างมีวัตถุประสงค์กับการเรียบอย่างไม่มีวัตถุประสงค์ เท่ากับ .๗๖

๒๒. นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาในการถามร้อยละ ๑๔.๑๑ และใช้เวลาในการบรรยาย ร้อยละ ๒๐.๐๗ คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างการใช้การถามกับการบรรยาย เท่ากับ .๕๑

๒๓. นักเรียนใช้เวลาในการอ่านเป็นรายบุคคล ร้อยละ ๙.๕๑ และใช้เวลาในการอ่านเป็นหมู่ ร้อยละ ๖.๒๕ ของเวลาทั้งหมด

๒๔. นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาในการกระตุ้น ร้อยละ ๖.๔๘ ของเวลาทั้งหมด และใช้เวลาในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน ร้อยละ ๑๒.๙ ของเวลาทั้งหมด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาพูดถึงร้อยละ ๕๓.๕๖ ของเวลาทั้งหมด และเวลาส่วนใหญ่ใช้ในการบรรยายเน้นเนื้อหา ส่วนนักเรียนใช้เวลาพูดเพียงร้อยละ ๓๑.๕๑ ของเวลาทั้งหมด ซึ่งใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ สุภาพร พรพิบูลย์^๑ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของ ชุกลีน อนุวิจิตร^๒ ซึ่งปรากฏว่าครูใช้เวลาพูดร้อยละ ๗๐ ของเวลาทั้งหมด และนักเรียนใช้เวลาพูดเพียงร้อยละ ๑๑ ของเวลาทั้งหมด การที่นักศึกษาฝึกสอนในการวิจัยนี้ ใช้เวลาพูดน้อยกว่าครูในการวิจัยของ ชุกลีน อนุวิจิตร และนักเรียนได้พูดมากกว่านั้น อาจเป็นเพราะครูประจำการชอบสอนโดยเน้นเนื้อหาวิชาและให้เด็กนักเรียนเป็นผู้ฟัง เพียงอย่างเดียว หรืออาจเป็นเพราะเนื้อหาวิชาที่ระดับชั้นเรียนต่างกันก็เป็นได้

๒. จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนใช้อธิพลงทางอ้อมในการสอนร้อยละ ๒๐.๕๔ ของเวลาทั้งหมด และใช้อธิพลงทางตรงในการสอนร้อยละ ๓๒.๘๗ ของเวลาทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนในการวิจัยนี้ นิยมใช้อธิพลงทางตรงมากกว่าอธิพลงทางอ้อม ซึ่ง

^๑สุภาพร พรพิบูลย์, "กิริยาร่วมทางวาจาของครูและนักเรียนฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นสูงกับนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ", หน้า ๕.

^๒ชุกลีน อนุวิจิตร, "การวิเคราะห์กิริยาร่วมทางวาจาในการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น", หน้า ง.

ก็ตรงกับกรวิจัยของ ชุกสิ้น อนุวิจัย^๑ และของกองวิจัยทางการศึกษา^๒ เกี่ยวกับเรื่องการใช้
อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลทางตรงในการสอนนั้น สถาบันผลิตครูทุกระดับจะต้องทำความเข้าใจ
ให้นักศึกษาครู โดยให้ทราบถึงผลของการนำไปใช้ในการสอนว่า อิทธิพลทางอ้อมนั้นมีคุณค่ากว่า
อิทธิพลทางตรง สามารถทำให้สัมฤทธิ์ผลในการเรียนการสอนดีขึ้น ดังปรากฏในผลการวิจัยของ
ประสงค์ จันทองจีน^๓ ที่ว่า "สัมฤทธิ์ผลวิชาวิทยาศาสตร์ของกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้อัตราส่วน
ของอิทธิพลทางอ้อมต่ออิทธิพลทางตรงในระดับสูง สูงกว่าสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มที่ได้รับการสอนโดย
ใช้อัตราส่วนของอิทธิพลทางอ้อมกับอิทธิพลทางตรงในระดับปานกลางและระดับต่ำ" "ซึ่งก็เข้าใจ
ว่าวิชาอื่น ๆ ทุกวิชาก็คงจะเป็นไปในทำนองเดียวกันนี้"

๓. ในพฤติกรรมทางวาจาทั้งหมดของนักศึกษาฝึกสอน ปรากฏว่าใช้เวลาในการ
บรรยายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๗ ของเวลาทั้งหมด ซึ่งก็เหมือนกับพฤติกรรมทางวาจาใน
การสอนวิชาอื่น ๆ เช่น ผลการวิจัยของ กองวิจัยทางการศึกษา ปรากฏว่าครูแสดงพฤติกรรม
การสอนด้วยวิธีบรรยายหรืออภิปรายมากกว่าวิธีอื่น^๔ หรือผลการวิจัยของ ชุกสิ้น อนุวิจัย
ปรากฏว่า ครูใช้เวลาในการบรรยายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๒ ของเวลาทั้งหมด^๕

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ กรมวิชาการ, กองวิจัยทางการศึกษา, รายงานการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์
พฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้นที่สอนสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๑๘,
หน้า ๗.

^๓ ประสงค์ จันทองจีน, "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางวาจากับสัมฤทธิ์ผลวิชา
วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง", หน้า ๒๗.

^๔ กรมวิชาการ, กองวิจัยทางการศึกษา, รายงานการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์พฤติ
กรรมของครูและนักเรียนในชั้นที่สอนสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๑๘, หน้า ๑.

^๕ ชุกสิ้น อนุวิจัย, "การวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนวิชาหน้าที่
พลเมือง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น", หน้า ๖.

๔. นักศึกษาฝึกสอนมีพฤติกรรมในช่วง ๖-๖, ๖-๗, ๗-๖ และ ๗-๗ มากพอสมควร คิดเป็นร้อยละ ๗.๔๒ ของเวลาทั้งหมด ซึ่งถ้ามองโดยทั่วไป แล้วอาจกล่าวได้ว่า มีปัญหา ด้านวินัยเกิดขึ้นในชั้นเรียนมากพอสมควร แต่ผู้วิจัยคิดว่าที่เป็นเช่นนี้ เพราะวิธีการจำแนกพฤติกรรม ประเภท ๖ รวมการให้แนวทางแก่นักเรียน การออกคำสั่ง โดยมีความมุ่งหมายให้นักเรียนปฏิบัติ ตาม พฤติกรรมประเภทนี้จึงเกิดขึ้นได้มาก เพราะในการเรียนการสอนของโรงเรียนในเมืองไทย โดยทั่วไป ครูต้องเป็นผู้ออกคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติอยู่เกือบตลอดเวลา จึงทำให้พฤติกรรม ๖-๖ มีมากกว่าปรกติ ในการวิจัยครั้งนี้มีถึงร้อยละ ๕.๔๔ เมื่อนำไปรวมกับพฤติกรรมอีก ๓ ช่อง ดัง กล่าวทำให้ดูเสมือนว่า มีปัญหาทางด้านวินัยเกิดขึ้นในห้องเรียนมากพอสมควร

๕. การที่นักศึกษาฝึกสอนนำความคิดเห็นหรือนำคำตอบของนักเรียนมาใช้ประโยชน์ (พฤติกรรม ช่อง ๓-๓ ร้อยละ .๓๑) ในการเรียนการสอนน้อยมากนั้น ผู้วิจัยเข้าใจว่า น่าจะเป็นผลมาจากลักษณะการเรียนการสอนในเมืองไทยโดยทั่วไปที่นักเรียนมักไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น หรือถ้ามีโอกาสก็ไม่กล้าแสดงออก เพราะเราไม่ได้ฝึกฝนกันมาแต่ในชั้นต้น ๆ

๖. นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาในการกระตุ้นในการสอนร้อยละ ๖.๔๔ และใช้เวลาในการควบคุมพฤติกรรมร้อยละ ๑๒.๙๐ คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างการกระตุ้นกับการควบคุม พฤติกรรมของนักเรียน เท่ากับ .๓๓ แสดงว่านักศึกษาฝึกสอนใช้การกระตุ้นให้นักเรียนแสดง พฤติกรรมน้อยมากเพียงร้อยละ ๓๓ และใช้เวลาในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนถึงร้อยละ ๖๗ เมื่อเปรียบเทียบกับการวิจัยของ สุภาพร พรพิบูลย์^๑ แล้ว นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาในการ กระตุ้นและควบคุมพฤติกรรมใกล้เคียงกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการวิจัยของ กองวิจัยทางการ ศึกษา ซึ่งปรากฏว่าครูใช้การกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมประมาณร้อยละ ๕๕^๒ จะเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนในการวิจัยนี้ ใช้การกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมน้อยกว่าครูในการวิจัยของ

^๑สุภาพร พรพิบูลย์, "กิริยาร่วมทางวาจาระหว่างนักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาชั้นสูงกับนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ", หน้า ค.

^๒กรมวิชาการ, กองวิจัยทางการศึกษา, รายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้นที่สอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น พ.ศ.๒๕๑๔, หน้า ข.

กองวิจัยทางการศึกษามาก ผู้วิจัยคิดว่าควรจะให้นักศึกษาฝึกสอนได้พยายามใช้การกระตุ้นในการสอนภาษาไทยให้มากกว่านี้ เพราะการกระตุ้นจะเป็นแรงจูงใจในการเรียนการสอนมากกว่าการควบคุมพฤติกรรม ดังที่ผู้กล่าวถึงประโยชน์ของการกระตุ้นพฤติกรรมในการเรียนการสอนไว้ เช่น บี. เอฟ. สกินเนอร์ (B.F. Skinner) กล่าวไว้ว่า นักเรียนมิใช่เรียนจากการพูดตามสิ่งที่ครูบอกเท่านั้น สิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเรียนคือแรงจูงใจหรือการกระตุ้นพฤติกรรม (positive Reinforcement) ^๑

๗. จากอัตราส่วนระหว่างการทำให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนพูดเป็นหมู่ เท่ากับ .๖๑ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีโอกาสพูดเป็นรายบุคคลร้อยละ ๖๑ และพูดเป็นหมู่ร้อยละ ๓๙ และถ้าคิดการพูดของนักเรียนออกมาเป็นนาทีแล้ว ^๒ จะเห็นได้ว่าการให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนพูดเป็นหมู่นั้นแตกต่างกันพอสมควร และจากการทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่า F จะเห็นว่าการให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนพูดเป็นหมู่ของแต่ละระดับชั้นไม่แตกต่างกัน นั่นคือ ทุกระดับชั้นนักเรียนพูดเป็นรายบุคคลมากกว่าการพูดเป็นหมู่ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อมาพิจารณาจุดเปอร์เซ็นต์การพูดเป็นรายบุคคลจากเวลาทั้งหมดแล้ว จะเห็นว่านักเรียนใช้เวลาพูดเป็นรายบุคคลน้อยมากคือพูดเพียงร้อยละ ๙.๖๒ ของเวลาทั้งหมดเท่านั้น

๘. การที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน ไม่ทำให้อัตราส่วนต่าง ๆ ในข้อ ๑๖ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ นั้น อาจเป็นเพราะว่า ระดับชั้นเรียนใกล้เคียงกัน หรือนักศึกษาฝึกสอนต่างก็เรียนวิธีสอนอย่างเดียวกันมา เมื่อฝึกสอนจึงใช้วิธีการสอนคล้าย ๆ กัน จึงทำให้มีอัตราส่วนดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

๙. จากอัตราส่วนการพูดริเริ่มของนักเรียนกับเวลาที่นักเรียนใช้พูดทั้งหมด

^๑ B.F. Skinner, The Technology of Teaching, (Meredith Cooperation, 1960), p. 103.

^๒ ดูการคิดเวลาการวิจัยครั้งนี้ในภาคผนวก จ.

เท่ากับ .๐๐๕ แสดงให้เห็นว่าในการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น นักเรียนเกือบไม่มีโอกาสได้พูดริเริ่ม พูดแสดงความคิดเห็นหรือตั้งคำถามถามครูเลย นักเรียนจะพูดก็ต่อเมื่อการพูดนั้นเป็นการตอบสนองการพูดของครูเกือบทั้งหมด ซึ่งตรงกับการวิจัยของ บัวบุชา ชื่อตรง ที่ว่า ภาษาไทยเป็นวิชาเดียวที่นักเรียนพูดเพื่อตอบสนองการพูดของครูมากกว่าพูดขึ้นเอง^๑ ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยเข้าใจว่าน่าจะเป็นเพราะวิธีการเรียนการสอนของเราในปัจจุบันนี้ ยังคงยึดครูเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นผู้บอกวิชาความรู้ นักเรียนเป็นผู้รับความรู้ เราสอนกันมาอย่างนี้ตั้งแต่ชั้นต้น ๆ ความคิดนี้จึงฝังลึกลงในจิตใจของเด็ก เด็กไม่ได้รับการฝึกหัดให้เป็นคนกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น และการสังเกตพฤติกรรมในการสอน นักศึกษาฝึกสอนก็มักไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นริเริ่มหรือตั้งคำถามถามครูเลย จึงเป็นหน้าที่ของครูทุกคนทุกชั้นทุกระดับ จะต้องใช้การกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรม ในการพูดแสดงความคิดเห็นริเริ่ม ในชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนกล้าคิดกล้าพูดในโอกาสหน้าต่อไป

๑๐. ในด้านการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนใช้เวลาในการอ่านเป็นรายบุคคลร้อยละ ๔.๔๑ ของเวลาทั้งหมด และใช้เวลาในการอ่านเป็นหมู่ร้อยละ ๖.๒๕ ของเวลาทั้งหมด คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างการอ่านเป็นรายบุคคลกับการอ่านเป็นหมู่ เท่ากับ .๖๐ ซึ่งแสดง^๑ให้เห็นว่า นักเรียนใช้เวลาอ่านเป็นรายบุคคลร้อยละ ๖๐ และใช้เวลาอ่านเป็นหมู่ร้อยละ ๔๐ การสอนให้นักเรียนอ่านเป็นรายบุคคลมากกว่าการอ่านเป็นหมู่ตั้งนี้นับว่าถูกต้องแล้ว ทั้งนี้เพราะการอ่านเป็นรายบุคคลนั้น ครูสามารถเห็นข้อบกพร่องในการอ่านของนักเรียนแต่ละคนได้ ทั้งยังไม่เป็นการส่งเสียงรบกวนห้องข้างเคียงอีกด้วย ส่วนการอ่านพร้อมกันนั้นนอกจากเป็นการรบกวนห้องข้างเคียงแล้ว ครูยังไม่สามารถทราบว่ามีใครอ่านได้หรือไม่ได้แค่ไหนเพียงไร แต่อย่างไรก็ตามการอ่านพร้อมกันก็ควรมีบ้างในบางโอกาส เช่น ในการฝึกอ่านทำนองเสนาะ เป็นต้น

๑๑. ถ้าพิจารณาถึงพฤติกรรมที่ไม่ได้แสดงออกทางวาจา ซึ่งได้แก่การเงียบอย่าง

^๑บัวบุชา ชื่อตรง, "การวิเคราะห์พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้การพูดในการเรียนการสอน", หน้า ค.

มีวัตถุประสงค์และการเจียบอย่างไม่มีวัตถุประสงค์ เกิดขึ้นดังนี้คือ การเจียบอย่างมีวัตถุประสงค์
เกิดขึ้นร้อยละ ๑๑.๓๖ ของเวลาทั้งหมด และการเจียบอย่างไม่มีวัตถุประสงค์เกิดขึ้นร้อยละ ๓.๕๔
ของเวลาทั้งหมด สำหรับการวิจัยของ กองวิจัยทางการศึกษาปรากฏว่า พฤติกรรมที่ไม่ได้แสดง
ออกทางวาจาเกิดขึ้นอย่างไม่มีวัตถุประสงค์ประมาณร้อยละ ๔ และมีวัตถุประสงค์ประมาณร้อยละ
๒๕ ของเวลาทั้งหมด^๑ ถ้าเปรียบเทียบกันจะเห็นว่า เวลาของการเจียบอย่างไม่มีวัตถุประสงค์
ซึ่งเป็นการเจียบไปเฉย ๆ นั้นมีใกล้เคียงกัน ประมาณร้อยละ ๔ ของเวลาทั้งหมด ฉะนั้นอาจ
กล่าวได้ว่า เวลาที่สูญเสียไปเฉย ๆ โดยไม่ได้ทำพฤติกรรมใด ๆ เลยในการเรียนการสอนภาษา
ไทยของนักศึกษาฝึกสอนมีน้อยมาก

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้เพิ่มลักษณะวิธีวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาจา
ของแพลนเตอร์สให้มีรายละเอียดกว่าการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้สามารถแยกพฤติกรรมได้ละเอียด
ยิ่งขึ้น เช่น

๑.๑ พฤติกรรมประเภท ๖ ควรแยกเป็น ๒ ลักษณะคือ

๖.๑ ได้แก่การออกคำสั่งหรือการแนะแนวทาง

๖.๒ ได้แก่การพูดนำของครู

๑.๒ พฤติกรรมประเภท ๘ ควรแยกออกเป็น ๖ ลักษณะคือ

๘.๑ ได้แก่การให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคล

๘.๒ ได้แก่การให้นักเรียนพูดเป็นหมู่

๘.๓ ได้แก่การให้นักเรียนพูดพร้อมกันทั้งชั้น

กรมวิชาการ, กองวิจัยทางการศึกษา, รายงานการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรม
ของครูและนักเรียน ในชั้นที่สอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๑๘, หน้า ช.

- ๘๕ ได้แก่การให้นักเรียนอ่าน เป็นรายบุคคล
- ๘๕ ได้แก่การให้นักเรียนอ่าน เป็นหมู่
- ๘๖ ได้แก่การให้นักเรียนอ่านพร้อมกันทั้งชั้น

๒. ควรมีการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ การนิเทศการสอนแบบเดิมกับการนิเทศการสอน โดยใช้การวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจา ว่าแบบใดจะมีประสิทธิภาพมากกว่ากัน

๓. ควรมีการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ การสอนของนักศึกษาสองกลุ่ม โดยที่นักศึกษากลุ่มหนึ่ง เข้าใจวิธีวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจา และอีกกลุ่มหนึ่งไม่ทราบถึงวิธีการนี้เลย

๔. ควรมีการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกิริยาร่วมทางวาจาของครูประจำการกับนักศึกษาฝึกสอน ในการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้น เดียวกัน

๕. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของกิริยาร่วมทางวาจา ในการเรียนการสอนภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียน

๖. ควรมีการศึกษาเกณฑ์ของกิริยาร่วมทางวาจา ในการเรียนการสอนภาษาไทย ที่ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงสุดในแต่ละระดับ

๗. ควรมีการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอน ที่มีต่อการนิเทศ โดยใช้วิธีวิเคราะห์กิริยาร่วมทางวาจาในการนิเทศการสอน

๘. ผู้วิจัยควรเป็นอาจารย์นิเทศก์ หรือผู้นิเทศก์โดยตำแหน่ง เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์พฤติกรรมในการสอนจะไม่สามารถกระทำได้ ถ้าครูผู้สอนหรือนักศึกษาฝึกสอน ไม่ยินดีให้ความร่วมมือให้เข้าวิเคราะห์และบันทึกพฤติกรรมทางวาจา เช่น หลีกเสียงไม่ยอมสอให้ดู หรือสอนไม่เต็ม เวลา ทำให้ผู้วิจัยเสียเวลาและได้ข้อมูลไม่สมบูรณ์

สำหรับสถาบันฝึกหัดครู

๑. ควรจัดให้มีการวิเคราะห์กิริยาร่วมทางวาจา ในการฝึกสอนภาษาไทยของนักศึกษาฝึกสอน เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อบกพร่องในการฝึกสอน เป็นครั้งคราว ทั้งจะได้ทราบข้อมูล ในการปรับปรุงการเตรียมนักศึกษาฝึกสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. ควรจัดอบรมวิธีการวิเคราะห์กิริยาร่วมทางวาจาของครูและนักเรียนให้กับ

อาจารย์นี้เทศก์ ครูที่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอน เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เข้าใจในวิธีการดังกล่าว และสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกสอน หรือการนิเทศการสอนภาษาไทยให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

๓. ควรนำเอาวิธีวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจา ของครูและนักเรียนไปใช้ในการเตรียมนักศึกษา ก่อนออกฝึกสอน เช่น ในการทดลองสอนก่อนออกฝึกสอน ใช้วิธีสอนแบบจุลภาค เพื่อให้ นักศึกษาฝึกสอนมีโอกาสวิเคราะห์พฤติกรรม การสอนของตนเอง และของ เพื่อนนักศึกษาฝึกสอนด้วยกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และรับฟังข้อควรแก้ไขจากอาจารย์ โดยอาศัยวิธีวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจา ดังกล่าว เป็น เครื่องมือ ทั้งนี้ควรนำเอาวิธีวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจา ไปใช้ในการเตรียมนักศึกษา ก่อนออกฝึกสอนทุกวิชาและทุกระดับ

สำหรับครูหรือนักศึกษาฝึกสอนภาษาไทย

๑. ควรให้นักเรียนได้มีเวลาพูดมากกว่าครูหรือนักศึกษาฝึกสอน
๒. ควรกระตุ้นให้นักเรียนได้พูดแสดงความคิดเห็น หรือแสดงความคิดริเริ่มออกมาให้มากที่สุด เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตย
๓. ควรให้นักเรียนได้พูดเป็นรายบุคคลมากขึ้น เพราะนักเรียนจะต้องพยายามสนใจติดตามบทเรียนอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะพูดไม่ถูก นอกจากนั้นการพูดเป็นหมู่ มักจะก่อความรำคาญให้กับห้องข้างเคียงด้วย และการพูดเป็นรายบุคคลนั้นก็ไม่ว่า จำเป็นต้องให้นักเรียนพูดกับครูเท่านั้น ครูอาจจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกพูดกันเองก็ได้ ดังที่ คาร์ล ซี. แกร์ริสัน และ โรเบิร์ต เอ. มากูน (Karl C. Garrison and Robert A. Magoon) ได้ให้ข้อเสนอแนะการโต้ตอบของครูและนักเรียนในชั้นเรียนไว้ ๔ แบบ แต่ละแบบให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่างกันดังนี้

๓.๑ วิธีที่ให้ผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด คือการที่ครูพูดกับนักเรียน (One-Way Communication)

๓.๒ วิธีที่ให้ผลสัมฤทธิ์ปานกลาง คือการที่ครูกับนักเรียนพูดโต้ตอบกัน (Two-Way Communication)

๓.๓ วิธีที่ให้ผลสัมฤทธิ์สูง คือการที่ครูกับนักเรียนพูดโต้ตอบกัน และ เปิดโอกาส

นักเรียนกับนักเรียน พูดโต้ตอบกันเองด้วย (Two-Way Communication and Communication among students)

๓.๔ วิธีที่ให้มีผลสัมฤทธิ์สูงสุด คือการที่ครู เป็นสมาชิกคนหนึ่งของห้องเรียน และทุกคนในห้องเรียน มีโอกาสพูดโต้ตอบกันและกัน (Two-Way Communication among all member of the group, including teacher) ^๑

๔. ครูหรือนักศึกษาศึกษาฝึกสอนควรรใช้อิทธิพลทางอ้อมและใช้การกระตุ้นให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการยกย่องชมเชย การให้กำลังใจ เมื่อนักเรียน พูด อ่าน ตอบโต้ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนเกิดกำลังใจในการโต้ตอบออกมาอีก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

^๑ Karl C. Garrison and Robert A. Magoon, Educational Psychology: An Integration of Psychology and Educational Practices (Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company, 1972), p. 456.